

OPROEP TOT BIJDRAGEN · CALL FOR PAPERS

Klokken, beiaarden en belforten

Erfgoedlaboratoria

Data	15–16 oktober 2027
Locatie	Maison de la Culture de Tournai
Organisatie	Société royale d'histoire et d'archéologie de Tournai Association des Cercles francophones d'histoire et d'archéologie de Belgique
Partners	Stad Doornik en Maison de la Culture de Tournai
Talen	Frans · Nederlands · Engels
Duur	20 minuten per bijdrage
Uiterste datum van indienen	1 maart 2027 — beffrois@srhat.be

WETENSCHAPPELIJK COMITÉ

Caroline Bolle, Marie-Madeleine Crickboom, Claude Depauw, Marie Depraetere, Cédric Devos, Piet Geleyns, Guillaume Hellemans, Jacky Legge, Cédric Ludwikowski, Florian Mariage, Luc Rombouts, Jacques Toussaint, Brigitte Van Wymeersch

MOTIVERING

In het Westen is de klok van oudsher verbonden met de religieuze wereld van kerktorens, waarvan het gelui de tijd en de liturgie van de gelovigen ritmeren. Met de opkomst van de stadscultuur in de late middeleeuwen eigenen de opkomende gemeenten zich het **klokrecht** toe en brengen ze klokken onder in een nieuw architecturaal concept: de **belforten**. Vanaf de 12^e eeuw worden belforten en klokken verheven tot symbool van de gemeentelijke autonomie en worden klokken door steden gebruikt als **massamedia** voor militaire, veiligheids-, administratieve en juridische doeleinden. Vanaf het einde van de middeleeuwen verbonden installaties met meerdere klokken — de **beiaarden** — de belforten nog sterker met het klankenlandschap en het dagelijks leven van de inwoners.

Ondanks de politieke, sociale, economische en culturele evoluties sinds de Franse revolutie blijft de stedelijke cultuur sterk verbonden met deze twee identiteitsbepalende elementen van vele steden in Noord-Frankrijk en België. Dit blijkt uit de erkenning van 56 belfortoren op de **UNESCO Werelderfgoedlijst** (1999 en 2005), en de opname in 2014 van de beiaardcultuur in België in het UNESCO-register van goede borgingspraktijken.

Door bovenstaande thematiek te benaderen vanuit een **multidisciplinair perspectief** — geschiedenis, archeologie, kunstgeschiedenis, musicologie, folklore — en in een breed tijds kader (12^e–21^e eeuw), wil deze studiedag een stand van zaken brengen van recent **campanologisch onderzoek** en de studie van belforten.

Bijzondere aandacht gaat naar de rol van belforten en stedelijke klokken als **erfgoedlaboratoria bij uitstek**. Als smeltkroezen van experimenten in de **stedelijke maakpraktijk**, op het snijpunt van veelzijdig erfgoed — materieel

en immaterieel, roerend en onroerend — dat voortdurend wordt heropgeëist en heruitgevonden, confronteren ze de begrippen **conservering/overdracht** en **vernieuwing** van in de stedelijke samenleving verankerd erfgoed.

BEOOGDE THEMA'S (NIET-EXHAUSTIEVE LIJST)

De vervaardiging van klokken

Klokkenieterijen en gieters · Typologieën en giettechnieken · Wijding van klokken · Peters, meters en opdrachtgevers · Klokkenopschriften en decoratie · Onderhoud

Een monument voor de klokken

Geschiedenis, archeologie en architectuur van belforten · Typologieën en technieken van houtconstructies · Samenleven van klokkengelui met andere functies · Meesters-metselaars, dakdekkers en schrijnwerkers · De plaats van belforten in het stedelijk landschap · Steden en gemeenten zonder belfort

Gebruik en functies

Veelzijdig gebruik van stedelijke klokken van de middeleeuwen tot nu · Samenleven of conflict met kerkklokken · Klokkenrecht · Verovering, verlies en diefstal van klokken · Regelgeving en codificering van het klokkengelui · Het zwijgen van de klokken

Receptie, erfgoedvorming en valorisatie

Inventarissen, classificaties en beschermingsmaatregelen · Campanologische studies en historiografie · Visuele cultuur: iconografie, volkse en intellectuele beeldvorming, toponymie · Symboliek en toe-eigening · Folklore · Toeristische valorisatie · Conservering en restauratie

De stedelijke klankcultuur

Van klokgelui tot muziekinstrument · Technieken, variaties en innovaties · Plaats in het stedelijk klankenlandschap · Klokkenluiders en beiaardiers: beroep, opleiding, statuut · Beiaardpraktijk: onderwijs, wedstrijden, automatisering · Muzikale creatie: repertoire, hybridisering, verspreiding

Indieningsmodaliteiten

Uiterste datum van indienen: 1 maart 2027 | **Antwoord:** uiterlijk 30 april 2027

Contact: beffrois@srhat.be

In te dienen elementen (in het Frans)

- Titel van de bijdrage
- Samenvatting (maximum 1.000 tekens inclusief spaties)
- Verband met de beoogde thema's (facultatief)
- Biografie van de auteur en voornaamste publicaties (maximum 1.000 tekens)
- Taal van de presentatie (Frans, Nederlands of Engels)

